

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta, laiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 sekä laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti työttömyysturvalakia ja säädettäväksi laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta. Työntekijöiden ja työnantajien omavastuuta lomautusajalta maksettaviin työttömyyspäivärahoihin nostetaan. Lomautetulle työntekijälle, joka on oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan, maksettaisiin ansiopäivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Lomautuspäiväraha olisi 70 prosenttia henkilön ansioon suhteutetusta päivarahasta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruisen lisätyönä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Lomautuspäivärahaan ei muutoin suoritettaisi lapsikorotuksia. Lomautuspäivärahaa ei luettaisi ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikoihin. Lomautuspäivärahaa koskevat muutokset olisivat väliaikaisia ja koskisivat vuotta 1994.

Lomauttava työnantaja olisi ehdotuksen mukaan velvollinen maksamaan kokoaikaisista lomautuksista ylimääräisen työnantajan työttömyysvakuutusmaksun. Maksu koskisi kaikkia työnantajia. Maksu suoritettaisiin kaikista alkavista kokoaikaisista lomautuksista kerran työntekijää kohti, kuitenkin siten, että työnantajan maksuvelvollisuus olisi rajoitettu enintään siihen henkilömäärään, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Maksun tuotto käytettäisiin

Työttömyyskassojen keskuskassan menojen rahoitukseen. Ylimääräinen maksu olisi työttömyysturvalain mukaisen täyden peruspäivärahan kymmenkertainen määrä eli tällä hetkellä 1 160 markkaa lomautettua työntekijää kohden. Ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua perittäisiin vuonna 1994 alkavista lomautuksista.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia myös siten, että erilaisissa tilanteissa osa-aikaista työtä ja lyhytaikaista kokoaikatyötä tekevien henkilöiden kohdalla siirrytään yhtenäiseen palkan ja työttömyyspäivärahan yhteensovitukseen. Soviteltua päivärahaa määrättäessä suojaosa olisi nykyisen lain mukainen 750 markkaa. Palkan ja työttömyyspäivärahan yhteensovitusprosentti olisi 80. Työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi työttömyysturvalain 5 lukuun edellä ehdotetuista soviteltua päivärahaa koskevista muutoksista johtuvat tekniset muutokset.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1994.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan voimaan vuoden 1994 alusta. Työttömyysturvalain väliaikaisista muuttamista koskeva laki ja laki lomautuksen johdosta perittävästä ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 ovat tarkoitettut olemaan voimassa vuoden 1994 loppuun.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
PERUSTELUT	3	1.2. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmak- susta vuonna 1994	9
1. Nykyinen tilanne ja muutosten tarve	3	1.3. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta .	10
1.1. Työttömyysturva lomautusajalta	3	1.4. Laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuk- sesta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttami- sesta	11
2. Osa-aikaista työtä tekevien työttömyysturva ..	3	2. Voimaantulo	11
2.1. Erilaisten osa-aikatyöntekijäiden asema ..	3	3. Säättämisjärjestys	11
2.2. Erityisedellytykset	4	LAKIEHDOTUKSET	12
2.3. Työttömyyspäivärahan suuruus	4	1. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muutta- misesta	12
2.4. Päiväraha-aikeuden kesto	4	2. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta yli- määräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuon- na 1994	13
3. Ehdotetut muutokset	5	3. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	14
3.1. Lomautusajan työttömyysturva ja sen rahoitus	5	4. Laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta	15
3.2. Osa-aikaista työtä tekevien työttömyys- turva	5	Rinnakkaistekstit	17
4. Esityksen vaikutukset	7		
4.1. Esityksen vaikutukset yksilön kannalta ..	7		
4.2. Taloudelliset vaikutukset	7		
5. Asian valmistelu	8		
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8		
1. Lakiehdotusten perustelut	8		
1.1. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta	8		

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutosten tarve

1.1. Työttömyysturva lomautusajalta

Työttömyysturvalain 4 ja 26 §:n mukaan lomautetulle henkilölle maksetaan peruspäivärahaa ajallisesti rajoittamattomana. Ansioturvaan oikeutetulle henkilölle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa viideltä päivältä viikossa enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, oma- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi.

Lomautetulle maksettujen päivärahojen määrä nousi 1990-luvun alussa suhteellisesti enemmän kuin työttömyys keskimäärin. Kokonaan työttömien päivärahopäivät kaksikertaisuivat vuodesta 1990 vuoteen 1991 lomautetuille maksettujen päivärahopäivien määrän nelinkertaistuksessa samana aikana. Lomautusten päivärahakustannukset ovat tämänkin jälkeen pysyneet korkeina. Ansioturvan päivärahamenoista maksetaan yli 20 prosenttia kokonaan lomautetuille. Lomautusten määrään on vaikuttanut työllisyystilanteen voimakas heikkeneminen, mutta myös osaltaan lyhytaikaisten ryhmälomautusten käyttäminen yksityisellä sektorilla alkuperäistä työsopimuslaissa määriteltyä tarkoitustaan vastaamattomasti pelkääntään henkilöstömenojen säästämiseksi. Lomautuksia on toteutettu todellista lomautustarvetta laajempina ja ne on usein ajoitettu juhlapyhien yhteyteen. Lomautusten suunnittelussa ja toteutuksessa on yhä painavampana tekijänä otettu huomioon lomautusajalta maksettavan työttömyysturvan vaikutus. Lomautuksia on vuoden 1993 alusta lähtien toteutettu lisääntyvästi myös julkisella sektorilla.

2. Osa-aikaista työtä tekevien työttömyysturva

2.1. Erilaisten osa-aikatyöntekijöiden asema

Työttömyysturvalain 5.luvussa on säädetty osittain työttömien oikeudesta työttömyyspäivärahaan.

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaan työntekijällä, jonka työaika on lyhennetty työsopimuslain (320/70) mukaisesta syystä työnantajan suorittaman lomautuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä viikossa ja palkkaa vähennetty vastaavasti, on oikeus työttömyyspäivärahaan näiltä työttömyyspäiviltä työttömyysturvalain 1 ja 2 §:ssä sekä 2—6 luvussa säädettyin edellytyksin.

Työttömyysturvalain 18 §:n 1 momentin (226/87) mukaan, jos kokoaikatyötä tehneen työntekijän työajan lyhennys toteutetaan 17 §:ssä tarkoitetusta syystä lyhentämällä päivittäistä työaika ja vähentämällä palkkaa vastaavasti, hänellä on oikeus työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain mukaisesti työajan lyhennystä vastaavilta täysiltä työttömyyspäiviltä.

Työttömyysturvalain 19 §:n 1 momentin (1365/90) mukaan osa-aikatyötä vastaanottaneelle henkilölle tai henkilölle, jonka työsuhte on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi, maksetaan soviteltua päivärahaa siten, että päiväraha ja 75 prosenttia osa-aikatyöstä saadun palkan siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa (nykyisin 750 markkaa, asetus työttömyysturvaetuuksien korottamisesta 897/91), saa kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana olisi muutoin voitu maksaa.

Työttömyysturvalain 21 §:n 2 momentin (1365/90) mukaan päätoimestaan työttömäksi joutuneen sivutyöstä saamat tulot otetaan huomioon siten, että päiväraha ja 75 prosenttia palkka- tai muun työtulon siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa (nykyisin 750 markkaa, asetus työttömyysturvaetuuksien korottamisesta 897/91), voivat kuukaudessa yhteensä nousta perusturvassa henkilön täysimääräisen peruspäivärahan määrään tai ansioturvassa määrään, joka hänelle ansioon suhteutettuna päivärahana muutoin olisi voitu maksaa. Pykälän 4 momentin (1651/92) mukaan tätä sovelletaan myös henkilöön, joka on aloittanut yritystoiminnan työttömänä ollessaan tai jolla muutoin on yritystoiminnasta saatua tuloa.

Työttömyysturvalain 5 luvussa ei ole säännöksiä työttömyyspäivärahan yhteensovituksesta palkan kanssa silloin, kun henkilö on lyhytaikaisessa kokoaikatyössä. Hänelle mak-

setaan täyttä työttömyyspäivärahaa työttömiltä päiviltä.

Henkilön oikeus työttömyyspäivärahaan määräytyy eri tavoin riippuen siitä, onko hänen työaikaansa lyhennetty lomautuksen johdosta, onko hän työttömänä vastaanottanut osa-aikatyön, jatkaako hän hänellä päätyön ohella ollutta sivutyötä vai tekeekö hän satunnaisia kokoaikaisia töitä. Eri syistä osittain työttömi- en tosiasiallinen tilanne on samanlainen työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten suhteen. Korvausperusteiden erot saattavat heidät kuitenkin eriarvoiseen asemaan. Edullisimmassa asemassa ovat olleet satunnaista kokoaikatyötä tekevät ja lyhennettyä työviikkoa tekevät henkilöt, jotka voivat saada työttömyyspäivärahaa työttömiltä päiviltä.

Työttömyysturvalain 19 §:n mukaisella osa-aikatyöllä tarkoitetaan jatkuvan luontoista osa-aikatyötä. Käytännössä on ollut vaikeuksia erottaa milloin työ on katsottava työttömyysturvalain 19 §:ssä tarkoitetuksi osa-aikatyöksi ja milloin kysymys on erillisistä työsuhteista. Rajanveto onkin jäänyt riippumaan työnantajien antamista todistuksista. Toistuvat lyhytaikaiset työt saman työnantajan palveluksessa on saatettu katsoa yhdeksi osa-aikaiseksi työsuhteeksi, mutta käytäntö ei ole ollut selkeä.

2.2. Erityisedellytykset

Sekä lyhennettyä työviikkoa että lyhennettyä työpäivää tekevältä edellytetään, että palkkaa on vastaavasti vähennetty. Lyhennettyä työpäivää tekevän oikeus työttömyyspäivärahaan edellyttää työttömyysturvalain 18 §:n 1 momentin mukaan lisäksi, että keskimääräinen työaika viikossa lyhentyy vähintään viidenneksellä ja henkilö on ollut yhdenjaksoisesti kokoaikaisessa työsuhteessa samaan työnantajaan edelliset 12 kuukautta. Lomautettujen kohdalla siten erilaiset työajan lyhennystavat, viikottaisen tai päivittäisen työajan lyhentäminen, määrittävät päivärahoikeuden erilaisiksi.

Osapäivätyön syynä voi olla päivittäisen työajan lyhentäminen työnantajan suorittaman lomautuksen johdosta tai työnantajan suorittama yksipuolinen osa-aikaistaminen. Jälkimmäisessä tapauksessa ei työsuhteen kestolle ole asetettu erityisedellytyksiä.

Työttömänä osa-aikatyön vastaanottaneelle ei työttömyysturvalain 19 §:n 2 momentin mu-

kaan makseta soviteltua päivärahaa, jos työaika ylittää neljä viidesosaa alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäis-työajasta.

2.3. Työttömyyspäivärahan suuruus

Jos työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta, työttömyysturvana korvataan menetettyä työaika. Muissa tapauksissa työttömyyspäiväraha sovitellaan työstä saadun palkan kanssa.

Työttömyysturvalain 20 §:n (226/87) mukaan ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan mak- saa työttömyysturvalain 17—19 §:ssä tarkoite- tuissa tapauksissa niin paljon, että se mahdol- lisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu palkka yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon, kun henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahaa.

Laisa ei ole määritelmää sille, kuinka suu- riksi henkilön palkka- tai muut työtulot satun- naisessa työssä voivat muodostua esimerkiksi verrattuna työttömyyspäivärahan perusteena olevaan palkkaan. Hyvätkään palkkatulot ei- vät vaikuta päivärahan määrään. Käytännössä onkin esiintynyt tapauksia, joissa henkilön vakiintuneena pidettävä palkkatulo jää pienem- mäksi kuin hänelle maksettavan työttömyys- päivärahan ja kuukaudessa ansaittujen tulojen yhteenlaskettu määrä.

2.4. Päivärahoikeuden kesto

Lyhennettyä työpäivää tekevälle maksetaan työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 18 §:n 2 momentin (69/89) mukaan lomautus- kertaa kohti enintään 150 täyttä työttömyys- päivää vastaavalta ajalta, kuitenkin vähintään 18 kuukauden ajan. Pykälän 3 momentin mu- kaan työajan lyhentäminen katsotaan uudeksi lomautuskerraksi, kun henkilö on työskennel- lyt yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enim- mäistyöajan pituinen.

Työttömyysturvalain 19 §:n 3 ja 4 momentis- sa (69/89) olevat sovitellun päivärahan enim- mäismäärää ja -aika sekä laskentajakson uu- delleen alkamista koskevat säännökset ovat samanlaiset kuin lyhennettyä työaika tekevien

kohdalla. Pykälän 5 momentin mukaan osa-aikatyöntekijä voi päivärahaoikeuttaan menettämättä irtisanoutua osa-aikatyöstään, kun 3 momentissa tarkoitettu työttömyyspäivärahoikeuden enimmäismäärä on tullut täyteen.

Työttömyysturvalain 26 §:n 5 momentin mukaan jos henkilö on täyttänyt 16 §:ssä tarkoitettua työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan neljään peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 500 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa. Näin ollen sellainen lyhennettyä työviikkoa tekevä henkilö, jonka viikkotyöaika on vähintään 18 tuntia, voi saada työttömyyspäivärahaa määräämättömän ajan. Sama koskee toistuvasti satunnaista ko-koaikatyötä tekeviä henkilöitä.

3. Ehdotetut muutokset

3.1. Lomautusajan työttömyysturva ja sen rahoitus

Valtion menojen kasvun hidastamiseksi ehdotetaan sekä työnantajien että työntekijöiden omavastuusuutta lomautusajalta maksettavasta työttömyysturvasta lisättäväksi.

Työnantajien lomautuskynnyksen nostamiseksi ehdotetaan, että työnantaja olisi velvollinen maksamaan kaikista alkavista kokoaikaisista lomautuksista kerran työntekijää kohti ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun vuonna 1994. Maksuvelvollisuus koskisi kaikkia työnantajia ja siten myös julkista sektoria. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tarkoittamien työalojen erityispiirteiden huomioon ottamiseksi ehdotetaan, että velvollisuus maksaa lomautusmaksua olisi kuitenkin rajoitettu sen henkilömäärän mukaan, mikä työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana.

Työnantajan ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuotto käytettäisiin työttömyyskassalain 30 §:n 1 momentin mukaiseen rahoitukseen eli ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahan työnantajan rahoitusosuuteen. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun perisi työnantajan ilmoituksen perusteella muun työttömyysvakuutusmaksun yhteydessä tapaturmavakuutusyhtiö ja valtiotyönantajilta valtiokonttori. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun osalta noudatettaisiin muutoinkin pääsääntöi-

sesti työnantajan työttömyysvakuutusmaksun periaatteita ja menettelytapoja. Siten esimerkiksi muutoksenhaku olisi vastaavasti järjestetty kuin työttömyysvakuutusmaksussa.

Ehdotuksen mukaan kokoaikaisesti lomautettu työntekijä ei lomautuksen ensimmäiseltä kolmelta korvausviikolta olisi oikeutettu nykyisen työttömyysturvalain mukaiseen ansioon suhteutettuun päivärahaan. Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakiin otettavaksi tälle ajalle uusi toimeentulojärjestelmä, jonka nimi olisi lomautuspäiväraha. Lomautetulle henkilölle, jolla työttömyysturvalain 16 §:n mukaan olisi oikeus ansioturvaan, maksettaisiin ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäivärahan suuruus olisi 70 prosenttia henkilön työttömyysturvalain 23 §:n mukaan määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta. Lomautuspäivärahaan ei maksettaisi lapsikorotuksia. Lomautuspäivärahana maksettaisiin kuitenkin vähintään työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentin mukainen täysi peruspäiväraha korotettuna mahdollisilla lapsikorotuksilla. Kun lomautuspäiväraha ei olisi laissa tarkoitettua ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa, ei sitä laskettaisi työttömyysturvalain 26 §:ssä tarkoitettuun ansioturvan 500 päivän enimmäismaksu-aikaan.

3.2. Osa-aikaista työtä tekevien työttömyysturva

Erilaisten tilanteiden, joissa ansiotyöstä saadun palkan ohella maksetaan työttömyyspäivärahaa, saattamiseksi samanlaiseen asemaan työttömyysturvan suhteen ehdotetaan, että työajan lyhentämistä koskevissa lomautuksissa, osa-aikatyössä, satunnaisissa töissä ja sivutöissä siirrytään yhtenäiseen palkan ja työttömyyspäivärahan yhteensovittukseen. Lisäksi lyhytaikaista kokoaikaista työtä tekevät ehdotetaan saatettavaksi samanlaiseen asemaan muiden osittain työttömien kanssa.

Mitä pitemmäksi määritellään yhteensovittukseen tulevan lyhytaikaisen kokoaikatyön kesto, sitä pitempi viive on kuitenkin seurauksena päivärahan maksatuksessa. Henkilö ei työhön mennessään välttämättä tiedä, kuinka kauan työ todellisuudessa kestää. Maksaja joutuu odottamaan, kunnes työsuhteen keston

pituus varmistuu ja henkilö saa palkkatodistuksen. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista saattaa sovittelun päivärahan piiriin kuukauden pituisia tai sitä pitempiä työsuhteita. Kuukauden raja on yhdenmukainen myös sen kanssa, että työvoimaviranomaiset eivät ilmoita työttömyyspäivärahan maksajalle alle kuukauden kestäviä katkoksia työnhaussa. Näin ollen lyhytaikaisia kokoaikatoivia tekevät henkilöt ovat yleensä työttömyysturvalain 4 §:n mukaan työttömyysturvaan oikeutettuja.

Edellytyksenä työttömyyspäivärahan maksamiselle osittain työttömille tulee olla, että osa-aikatyötä tekevä henkilö hakee kokoaikaista työtä ja on valmis sellaista vastaanottamaan. Osa-aikaisten työttömyysturvan tulee kattaa vain ne tilanteet, joissa henkilö on osa-aikatyössä siitä syystä, ettei kokoaikatyötä ole tarjolla. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että oikeus sovitteluun työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset muutoin täyttävällä henkilöllä, jonka työaika on lyhennetty työsopimuslain mukaisesti syystä työnantajan suorittaman lomautuksen johdosta, tai jonka työsuhde on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi, tai joka on virkamieslain (755/86) mukaisesti siirretty osa-aikaiseksi, tai joka on työttömänä vastaanottanut osa-aikatyön, tai joka on työttömänä vastaanottanut vähemmän kuin kuukauden kestävänsä kokoaikatyön, tai joka on aloittanut muun kuin lain 5 §:n 5 momentissa tarkoitetun yritystoiminnan työttömänä ollessaan tai joka päätoimesta työttömäksi jäätyään jatkaa hänellä päätyön ohella ollutta sivutyötä tai jolla on tuloa ennen työttömyyttä alkaneesta yritystoiminnasta.

Päiväraha-oikeutta ei olisi, jos henkilön työaika ylittää 4/5 alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Vastava säännös sisältyy nykyisin voimassa olevaan lakiin. Voimassa olevassa laissa sivutyölle ei ole asetettu työaikaarajaa, eikä sille ole tarkoituksenmukaista asettaakaan vastaavanlaisia edellytyksiä, koska sivutyö on pääsääntöisesti sellaista työtä, jota henkilö on tehnyt päätoimensa ohella. Jos sivutyö on yritystoimintaa, on myös työajan selvittäminen vaikeaa. Mikäli sivutyötä on paljon, työvoimaviranomaisen tulisi selvittää, onko henkilö enää työtön vai työllistyykö hän omassa työssään tai yrityksessään.

Henkilön edellä mainituista töistä saadusta tulosta otettaisiin huomioon 80 prosenttia tu-

lojen siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa kuukaudessa. Ansioon suhteutettua päivärahaa voitaisiin kuitenkin maksaa enintään niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja saatu tulo yhteensä olisivat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin peruspäivärahana olisi voitu maksaa.

Yritystulojen selvittämiseksi saatetaan tarvita verotietoja. Vuoden 1993 verotuksessa sovelletaan vuoden alusta voimaan tullutta tuloverolakia (1535/92). Koska vuoden 1993 verotus valmistuneen vuoden 1994 lopulla, joudutaan sitä ennen vahvistamaan tulot aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaan vahvistetun verotuksen perusteella. Sen tähden ei tässä vaiheessa ole katsottu olevan syytä muuttaa työttömyysturvalain tulomääritelmää. Mainitun tuloverolain 155 §:n mukaan, jos muussa lainsäädännössä viitataan tuloverolailta kumottujen lakien säännöksiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tuloverolain vastaavaa lainkohtaa. Tuloiksi voitaisiin vahvistaa myös päivärahan maksamisajankohdan tilannetta vastaava arvioitu tai muutoin todettavissa oleva markkamäärä.

Soviteltua päivärahaa maksettaisiin enintään 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruinen määrä, kuitenkin vähintään 18 ja enintään 24 kuukaudelta.

Voimassa olevassa laissa sivutyölle ei ole asetettu enimmäiskestoja. Esimerkiksi 55 vuotta täyttänyt sivutyötä tehnyt henkilö ei pääsisi työttömyyseläkkeelle, jos päivärahaa maksettaisiin samanlaisin rajoituksin kuin osa-aikatyöntekijöille. Henkilön pitäisi luopua sivutyöstä ja jäädä kokonaan työttömänä työttömyyspäivärahalle. Toisaalta 500 päivän enimmäisaikaan luetaan sivutyön tekijöillä maksetut päivät sellaisenaan toisin kuin osa-aikatyöntekijöillä, joilla soviteltuna maksetut päiväraha-päivät muunnetaan täyksi työttömyysraha-päiviksi 500 päivän enimmäisaikaa laskettaessa. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei mainittu rajoitus sovittelun päivärahan kestoista koskisi sivutyöntekijöitä, vaan heille maksettaisiin työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaisesti.

Voimassa olevan lain 21 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan sen 4 momentin mukaan myös henkilöön, joka on aloittanut yritystoiminnan työttömänä ollessaan tai jolla muutoin on yritystoiminnasta saatua tuloa. Ei ole perus-

teltua, että enimmäiskesto koskisi vain sellaisia henkilöitä, jotka ovat ottaneet vastaan palkkatyötä, mutta ei sen sijaan niitä henkilöitä, jotka ovat työttömänä aloittaneet yritystoiminnan. Siten enimmäiskestosta rajattaisiin pois vain ne henkilöt, joilla jatkuu ennen työttömyyttä ollut sivutoiminen ansiotyö tai yritystoiminta.

Esityksessä ehdotetaan, että soviteltua päivärahaa sen enimmäismäärän saaneella olisi edellytysten muutoin täytyessä, uudelleen oikeus saada soviteltua työttömyyspäivärahaa, kun hän on ollut kokoaikatyössä vähintään kuuden kuukauden ajan. Henkilö voisi päivärahoikeuttaan menettämättä irtisanoutua työstä saatuaan soviteltua päivärahaa sen enimmäismäärän.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Esityksen vaikutukset yksilön kannalta

Kokonaan lomautetulle maksettu keskimääräinen päiväraha oli vuonna 1992 246,42 markkaa. Esityksen mukaisena lomautuspäivärahana maksettavan päivärahan suuruus olisi keskimäärin 172,49 markkaa.

Osa-aika- ja sivutyössä oleville maksettavaan työttömyyspäivärahaan esitys vaikuttaa ennen kaikkea yhteensovitusprosentin muutoksen kautta. Sen korotus aiheuttaa sovitellun työttömyyspäivärahan pienenemisen, mutta muutos on sitä vähäisempi, mitä pienemmät työstä saadut tulot ovat ja päinvastoin. Koska sivutyöstä saadut tulot ovat olleet melko vähäiset, esitys alentaisi sivutyöntekijän työttömyyspäivärahaa keskimäärin vajaat kaksi prosenttia. Jos henkilö on puolipäiväisessä työssä, jonka palkka kokoaikaiseksi kuukausipalkaksi muutettuna on sama kuin työttömyyspäivärahan perusteena oleva palkka, hänelle maksettava soviteltu ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha alenis keskimäärin 6,5 prosenttia.

Jos työtön vastaanottaa muutaman päivän kestävän lyhytaikaisen kokoaikatyön, hänelle kuukaudessa maksettava työttömyyspäiväraha voi nousta hieman korkeammaksikin kuin nykyisen lain perusteella maksettava päiväraha edellyttäen, ettei työstä saatu palkka kuukausipalkaksi muutettuna ole suurempi kuin hänen päivärahasa perusteena oleva palkka. Sen sijaan mitä korkemmat lyhytaikaisesta työstä saadut tulot ovat kuukausipalkaksi muutettuna

verrattuna päivärahan perusteena olevaan palkkaan, sitä enemmän maksettava päiväraha alenee nykyiseen verrattuna.

Esitys vaikuttaisi eniten lyhennettyä työaikaa tekeville maksettavaan päivärahaan. Tämä ryhmä on nykyisin paremmassa asemassa kuin muut työttömät. Nelipäiväistä työviikkoa tekevä saa jo palkkatuloa 80 prosenttia kokoaikatyön palkasta. Kun hänelle lisäksi maksetaan työttömiltä päiviltä päivärahaa, palkan ja ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan korvauksaste on 89 prosenttia kokoaikatyön palkasta vielä 15 000 markan kuukausipalkan tasolla. Esityksen vaikutuksesta nelipäiväistä työviikkoa tekeväälle ei jäisi ansiopäivärahaa maksettavaksi, jos palkka on suurempi kuin 9 000 markkaa kuukaudessa.

4.2. Taloudelliset vaikutukset

Kokonaan lomautetuille maksettujen työttömyyspäivärahojen osuus ansioon suhteutetuista päivärahoista on ollut runsas viidennes. Lomautettujen suuren määrän ja keskimääräistä korkeamman päivärahan tason vuoksi lomautusajalta maksetut työttömyyspäivärahat ovat lisänneet huomattavasti ansioturvan menoja.

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuoton arvioidaan olevan 120 miljoonaa markkaa vuonna 1994. Arviossa on oletettu toimenpiteen käyttöönoton vaikuttavan jonkin verran lomautuksia hillitsevästi.

Maksun tuotto ohjataan työttömyyskassojen keskuskassalle. Maksun tuotosta korvattaisiin tapaturmavakuutusjärjestelmälle ja valtiokonttorille perimisestä ja tilittämisestä aiheutuvat kustannukset.

Lomautuspäivärahan arvioidaan alentavan lomautetuille maksettujen ansioon suhteutettujen työttömyyspäivärahojen kustannuksia 370 miljoonaa markkaa. Valtionosuudessa säästövaikutukset olisivat 231 miljoonaa markkaa.

Lyhennettyä työaikaa tekevien osuus ansiopäivärahan saajista on merkittävä, noin 15 prosenttia kaikista saajista. Lyhennettyä työaikaa tekevien siirtyminen sovitellun työttömyyspäivärahan piiriin alentaisi ansioturvan menoja noin 270 miljoonaa markkaa. Perusturvassa lyhennettyä tekevien osuus on vähäinen; säästövaikutukset olisivat runsaat 20 miljoonaa markkaa.

Työttömyyspäivärahan saajista 5—6 prosen-

tille on maksettu soviteltua työttömyyspäivärahaa työttömänä vastaanotetun osa-aikatyön perusteella ja noin 1,5 prosentilla saajista on ollut sivutyö. Yhteensovitusprosentin muutoksesta johtuvat taloudelliset vaikutukset olisivat melko vähäiset. Näiden ryhmien ja lyhytaikaisten työsuhteiden sovittelu vähentäisi sekä ansioturvan että perusturvan menoja noin 60 miljoonaa markkaa.

Työttömyysturvalain muuttamista koskeva ehdotus vähentäisi työttömyysturvan kokonaismenoja arviolta 350 miljoonaa markkaa vuonna 1994, josta perusturvassa 50 miljoonaa markkaa ja ansioturvassa 300 miljoonaa markkaa. Säästöä syntyisi valtiolle vuonna 1994 arviolta yhteensä 240 miljoonaa markkaa, josta ansioturvan osuus on 190 miljoonaa markkaa ja perusturvan osuus 50 miljoonaa markkaa.

Ehdotetuista muutoksista syntyisi säästöä valtiolle yhteensä noin 470 miljoonaa markkaa, työnantajille noin 215 miljoonaa markkaa ja kassan jäsenille noin 35 miljoonaa markkaa. Työttömyyspäivärahamenoissa syntyvä kokonaissäästö olisi noin 720 miljoonaa markkaa vuonna 1994.

5. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29 tammiukuuta 1992 toimikunnan, jonka tehtävänä oli selvittää työttömyysturvajärjestelmän toimivuus ja kehittämistarpeet. Toimikunnan mietinnössä (komiteamietintö 1993:16) ehdotetaan muun muassa, että lyhytaikaisten lomautusten kynnyksen nostamiseksi työttömyyspäivärahaa maksettaisiin kolmen ensimmäisen viikon ajalta alennettuna (lomautuspäiväraha). Edelleen toimikunta ehdotti, että lomautuksissa, osa-aikatyössä, satunnaisissa töissä (toistuvat, lyhytkestoiset työsuhteet) ja sivutöissä siirrytään yhtenäiseen palkan ja työttömyyspäivärahan yhteensovitukseen.

Hallitus on työmarkkinajärjestöjen väliseen sopimukseen liittyen 19 päivänä toukokuuta 1993 antanut kannanoton työttömyysturvalainsäädäntöön tehtävistä muutoksista. Esitys on valmisteltu virkatyönä mainitun toimikunnan ehdotusten ja hallituksen kannanoton perusteella neuvotellen työmarkkinajärjestöjen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

2 §. *Työttömyysturvana maksettava etuus.* Ehdotuksen mukaan työttömyysturvajärjestelmään otettaisiin perusturvan ja ansioturvan lisäksi uusi lomautusajan toimeentulojärjestelmä, lomautuspäiväraha.

16 a §. *Oikeus lomautuspäivärahaan.* Kokoikaisten lomautusten alkuosalta maksettaisiin ehdotuksen mukaan ansioturvan sijasta lomautuspäivärahaa. Jos lain 16 §:n mukaan ansiopäivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan, hänellä on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan vasta sen jälkeen, kun hänelle on maksettu yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Sanottu 15 päivän jakso ei olisi sidottu lomautuskertaan, vaan henkilöllä olisi

oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan myöhemmiltä lomautusjaksoilta, jos edellä tarkoitettu 15 päivän jakso on aiemmin lain voimassa ollessa täyttynyt. Mainittu 15 päivän jakso voisi toisaalta koostua useammasta lomautuskerrasta.

Lomautuspäiväraha olisi ehdotuksen mukaan 70 prosenttia henkilölle lain 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivarahasta. Henkilölle maksettaisiin kuitenkin lomautuspäivarahana vähintään määrä, joka vastaa täyttä peruspäivärahaa lisättyinä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Jos lomautuspäiväraha olisi tätä suurempi, ei siihen enää maksettaisi lain 24 §:ssä tarkoitettuja lapsikorotuksia.

Koska lomautuspäiväraha ei olisi ansioon suhteutettua päivärahaa, sitä ei laskettaisi lain 26 §:ssä tarkoitettuun ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäisaikaan. Lomautus-

päivärahaan sovellettaisiin kuitenkin muutoin, mitä laissa on säädetty ansioon suhteutetusta päivärahasta. Siten esimerkiksi lomautuspäivärahan maksamisesta jäsenilleen huolehtisivat työttömyyskassat.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994 ja olemaan voimassa vuoden 1994 loppuun. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

1.2. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttö myysvakuutusmaksusta vuonna 1994

1 §. Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksuvelvollisuus, joka koskisi kaikkia työnantajia. Siten myös valtion virastot ja laitokset, jotka eivät muutoin maksa työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, suorittaisivat maksun lomautuksista.

Työnantajan olisi suoritettava maksu jokaisesta alkavasta lomautuksesta. Maksu olisi suoritettava työntekijästä, joka on lomautettu kokonaan joko toistaiseksi tai määräajaksi. Maksuvelvollisuutta ei siten olisi, jos työntekijän työaikaa on lyhennetty yhdellä tai useammalla päivällä viikossa. Maksuvelvollisuus olisi rajoitettu yhteen kertaan kutakin työnantajan lomauttamaa työntekijää kohti. Myöhemmistä saman työnantajan samaa työntekijää koskevista lomautuksista maksua ei tarvitsisi suorittaa. Eräillä LEL-aloilla, kuten esimerkiksi rakennusaloilla, on kuitenkin erityispiirteinä työntekijöiden suuri vaihtuvuus työkohteiden mukaan. Jotta ylimääräinen maksu ei näiden alojen kohdalla muodostuisi kohtuuttomaksi, ehdotetaan maksujen enimmäismäärä rajoitettavaksi. Ylimääräistä maksua olisi maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan keskimäärin palveluksessaan vuoden aikana. Keskimääräisen työntekijämäärän arviointiperusteena käytettäisiin tällöin lukumäärää, joka saadaan jakamalla asianomaisen työnantajan tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien vuoden 1993 keskiansiolla, jonka perusteella ansiotasoindeksi lasketaan. Mainittu keskiansio oli vuoden 1993 ensimmäisenä neljänneksenä 9 448 markkaa kuukaudessa.

Valtion palveluksessa olevien kohdalla vertailulukuna käytettäisiin viraston tai laitoksen vuonna 1993 maksamien enakkoperintälain (418/59) 4 §:n tarkoittamien palkkojen yhteismäärää.

2 §. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuotto käytettäisiin työttömyyskassalain 30 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosukseen, josta vastaavat työnantajat.

3 §. Pykälässä määritellään ylimääräisen maksun suuruus. Maksu olisi työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentin mukaisen täyden päivärahan kymmenkertainen määrä eli nykyisin 1 160 markkaa.

4 §. Maksun perimisestä huolehtisivat ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiöt, jotka perivät työnantajan työttömyysvakuutusmaksun lakisääteisen tapaturmavakuutusmaksun lisämaksuna. Maksut perittäisiin samassa yhteydessä kuin varsinainen työttömyysvakuutusmaksu. Maksun perintä perustuisi ensi sijassa työnantajan vakuutusyhtiölle tekemään ilmoituksen alkaneista lomautuksista. Ilmoitusvelvollisuudesta säädetäisiin 5 §:ssä. Vakuutusyhtiöillä olisi käytettävissään perintää varten tarpeelliset tiedot työnantajista ja perintä muun työttömyysvakuutusmaksun yhteydessä säästäisi hallintokuluja. Ylimääräisessä työttömyysvakuutusmaksussa noudatettaisiin muutoinkin samoja periaatteita kuin varsinaisessa työttömyysvakuutusmaksussa. Siten maksu voitaisiin ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä ja maksun viivästymisajalta olisi suoritettava työttömyyskassalain 33 §:ssä säädetty viivästyskorko.

Valtiokonttori perii vuoden 1994 alusta työttömyysvakuutusmaksun valtion liikelaitoksilta, joihin sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Ehdotuksen mukaan valtiokonttori perisi valtion liikelaitosten lisäksi ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun myös valtion virastoilta ja laitoksilta noudattaen soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiöiden osalta edellä on ehdotettu.

5 §. Pykälässä säädetäisiin lomauttaneen työnantajan lomautusten lukumäärää koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille. Maksun periminen perustuisi ensisijaisesti työnantajan ilmoitukseen. Jotta työnantajan ilmoitusvelvollisuuden noudattamista voitaisiin valvoa, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että työttömyyskassat ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot olisivat velvollisia ilmoittamaan asianomaiselle vakuutus-

yhtiölle tai valtiokonttorille maksun perimistä varten tarpeelliset tiedot. Lomautetuille työntekijöille maksetaan työttömyysturvalain perusteella työttömyyspäivärahaa. Työttömyyskassat ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot ilmoittaisivat keskitetysti esimerkiksi 2—3 erässä tiedot niistä työntekijöistä, jotka lain voimassa ollessa ensimmäisen kerran asianomaisen työnantajan palveluksessa ollessaan ovat hakeneet lomautusajalta työttömyyspäivärahaa. Päivärahakemuksessa ilmoitettaisiin työnantajan tapaturmavakuutusyhtiö.

6 §. Maksujen tilittämisessä ehdotetaan noudatettavaksi samoja menettelytapoja kuin työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksussa. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä aiheutuneet kustannukset korvattaisiin vakuutusyhtiöille ja valtiokonttorille maksun tuotosta. Korvaamisperusteista sovittaisiin Työttömyyskassojen keskuskassan ja Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:n sekä valtiokonttorin välisellä sopimuksella. Jollei tällaista sopimusta ole noudatettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön antamia ohjeita.

7 §. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muutoksenhaku ehdotetaan samaksi kuin varsinaisen työttömyysvakuutusmaksun osalta säädetään.

8 §. Tarkemmat määräykset lain soveltamisesta, muun muassa työnantajan sekä työttömyyspäivärahan maksajalaitosten ilmoitusvelvollisuudesta sekä perimis- ja tilittämiskustannusten korvaamisperusteista, antaisi sosiaali- ja terveysministeriö.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994 ja olemaan voimassa vuoden 1994 loppuun. Lakia sovellettaisiin, jos lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

1.3. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

17 §. *Oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan.* Pykälän mukaan soviteltuun päivärahaan olisi oikeutettu työttömyysturvalaissa mainitut päivärahan saamisedellytykset muutoin täytävä henkilö, jonka työaika on lyhennetty lomautuksen vuoksi sekä osa-aikatyöhön koko-aikatyöstä työsopimuslain 39 a §:n tai valtion virkamieslain nojalla siirretty henkilö. Soviteltuun työttömyyspäivärahaan olisi oikeutettu myös työttömänä osa-aikatyön tai vähemmän kuin kuukauden kestävän koko-aikatyön vas-

taanottanut henkilö. Lisäksi soviteltuun päivärahaan olisi oikeutettu henkilö, joka on aloittanut muun kuin 5 §:n 5 momentissa tarkoitettua yritystoiminnan työttömänä ollessaan ja henkilö, jolla on sivutyö tai yritystuloa aiemmasta yritystoiminnastaan sen vähennyttyä siten, ettei se lain 5 §:n 5 momentin mukaan ole esteenä työttömyyspäivärahan maksamiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan sovitellun päivärahan saamisen edellytyksenä olisi, ettei henkilön työaika ylitä 4/5 alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Työaikavertailussa tarkastelujaksoneen olisi viikkoa niiden henkilöiden kohdalla, joiden työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta. Osa-aikatyötä tekevien ja lyhytaikaista, vähemmän kuin kuukauden kestävää koko-aikatyötä tekevien kohdalla vertailussa tarkastelujaksoneen käytettäisiin kuukautta.

18 §. *Sovittelun työttömyyspäivärahan suuruus.* Pykälä sisältää sovitellun päivärahan laskusäännön. Henkilön edellä mainituista ansioista saadusta tulosta otettaisiin huomioon 80 prosenttia tulojen siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa kuukaudessa. Jos tulo tarkastelujaksolta ei ylitä edellä mainittua suojaosuutta, ei sovittelemista tehdä. Ansioon suhteutettua päivärahaa voitaisiin kuitenkin maksaa enintään niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja tarkastelujaksolta saatu tulo yhteensä olisivat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutettua päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilölle olisi voitu peruspäivärahana maksaa.

Päivärahaa määrättäessä tarkastelujaksoneen käytettäisiin kuukautta. Tarkastelujakso alkaisi 17 §:n 1 momentin 1—7 -kohdissa tarkoitettua muutoksesta eli esimerkiksi työajan lyhentymisestä tai osa-aikatyön tai lyhytaikaisen työn aloittamisesta. Tarkastelujaksoon vaikuttaisi myös, jos henkilölle tulisi jokin este työn vastaanottamiselle ja työttömyyspäivärahan saamiselle, esimerkiksi sairaus. Osalta kuukautta saadut tulot muutettaisiin laskennallisesti vastaamaan kuukauden tuloja. Jos henkilöllä ei yhden tarkastelujakson aikana olisi työtä, jonka palkka olisi otettava työttömyyspäivärahan sovittelemiseen, seuraava tarkastelujakso aloitettaisiin siitä, kun hän on aloittanut tällaisen työn.

19 §. *Sovittelun työttömyyspäivärahan kesto.* Soviteltua päivärahaa maksettaisiin enintään 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruinen määrä, kuitenkin vähintään 18 kuukaudelta.

Soviteltua päivärahaa ei kuitenkaan maksettaisi pidemmältä kuin 24 kuukauden ajalta, vaikka 150 päivän enimmäismäärä ei olisikaan täytynyt. Edellä mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan luettaisi sitä soviteltua työttömyyspäivärahaa, joka määräytyy 17 §:n 1 momentin 7 -kohdassa tarkoitetun sivutyön perusteella.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan, että edellä mainittujen työttömyyspäivien sekä 18 kuukauden ja 24 kuukauden laskentajaksot aloitetaan alusta sen jälkeen, kun henkilö on työskennellyt vähintään kuuden kuukauden ajan työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen.

Pykälän 6 momentin mukaan henkilöllä olisi oikeus päivärahoikeuttaan menettämättä irtisanoutua työstään sen jälkeen, kun 1 momentissa tarkoitettu työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on tullut täyteen. Jos henkilö on saanut soviteltua työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän ja menee lyhytaikaiseen, vähemmän kuin kuukauden kestävään kokopäivätyöhön, olisi hänellä oikeus saada työttömyyspäivärahaa kokonaan työttömiltä päiviltä kuten nykyisin.

23 § 4 momentti. Koska nykyisen lain 21 §:n 1 momentti koskee ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan määräytymistä, se ehdotetaan siirrettäväksi päivärahan suuruuden määräytymistä koskevaan 23 §:ään.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lakia sovellettaisiin, jos henkilön oikeus soviteltuun päivärahaan alkaa lain tultua voimaan. Lain 19 §:n 2 momenttiin sisältyvää enimmäisaikaa sovellettaisiin lain voimassa ollessa maksettuihin soviteltuihin päivärahoihin.

1.4. Laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

15 ja 18 §. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi työttömyysturvalain 5 lukuun ehdotetuista soviteltua päivärahaa koskevista muutoksista johtuvat tekniset muutokset.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä

tammikuuta 1994. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta ja laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 ehdotetaan olemaan voimassa vuoden 1994 loppuun.

3. Säättämisjärjestys

Ehdotettuja lakeja on tarkoitus soveltaa etuuksiin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimasta tulosta lukien. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään katsonut sosiaalisten avustusten nauttivan hallitusmuodon 6 §:stä johtuvaa omaisuudensuojaa vain maksettavaksi erääntyneiltä osiltaan. Esitys ei sisällä sellaisia etuuksien saamisedellytyksiä muuttavia säännöksiä, jotka vaatisivat esityksen käsittelyä vaikeutetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaan lakiesitys voidaan panna lepäämään, jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi laiksi, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturva, eikä ehdotus koske verosta säättämistä tai valtiosopimukseen sisältyvien määräysten hyväksymistä. Tätä säännöstä koskevan hallituksen esityksen (HE 234/1991 vp) perusteluissa todetaan, että perusturvalla tarkoitetaan vain luonnollisille henkilöille maksettavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään turvaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso. Näissä perusteluissa olevassa perusturva-etuuksia koskevassa luettelossa on mainittu muun muassa työttömyysturvalaissa tarkoitettua peruspäivärahaa lapsikorotuksineen sekä ansioon suhteutetun päivärahan perusosa. Perustuslakivaliokunta luonnehti mietinnössään n:o 7/1992 vp esitykseen sisältyvää etuusluetteloa mahdollisimman kattavaksi tarkoitetuksi vähimmäisluetteloksi perusturvaan kuuluvista etuuksista ja siten hyväksyi sen käsityksen, että ainakin edellä mainitut etuudet kuuluvat lakisääteiseen perusturvaan.

Perustuslakivaliokunta on edellä mainitussa mietinnössään todennut, että perusturvan suojan institutionaalisen luonteen estämättä voitaisiin ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta esimerkiksi tarkistaa jonkin verran jonkin suojan piiriin sinänsä kuuluvan etuuden saamisedellytyksiä, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätöntä toimeentulon perusturvan kannalta. Niin sanottua ansio-

sidonnaista turvaa tarkoittaen valiokunta tote- si: ”Suojan institutionaalista luonnetta varsi- naisesti muuttamatta tulee toimeentulon laki- sääteiseen perusturvaan lukea myös peruste- luissa mainittuja vähimmäisetuusia vastaavat ansioon suhteutetut etuudet sellaiselta osaltaan, joka yhdessä vähimmäisetuuden kanssa vastaa täyden kansaneläkkeen suuruista toimeentulo- tasoa.”

Työttömyysturvalain täysimääräinen perus- päiväraha on tällä hetkellä 2 494 markkaa kuukaudessa ja lapsikorotus esimerkiksi per- heessä, jossa on kolme lasta tai enemmän, 44 markkaa päivältä. Ehdotuksen mukaan lomau- tuspäiväraha olisi 70 prosenttia henkilön ansi- oon suhteutetun päivärahan määrästä. Lomau- tuspäivärahana maksettaisiin kuitenkin vähin- tään se määrä, joka vastaa täyttä peruspäivä-

rahaa lisättynä henkilölle mahdollisesti tulevilla lapsikorotuksilla. Soviteltua päivärahaa voitai- siin ehdotuksen mukaan maksaa enintään niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja tarkastelujaksolta saatu ansiotulo yhteensä olisivat enintään 90 prosenttia ansioon suhteu- tetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilölle olisi voitu peruspäivärahana maksaa. Nyt eh- dotettujen muutosten ei edellä esitetyn perus- teella voida katsoa kuuluvan valtiopäiväjärjes- tyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettun toi- meentulon lakisääteisen perusturvan piiriin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus- kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotuk- set:

1.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 2 §:n 2 momentti, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 a §, seuraavasti:

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäi- värahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päi- värahana (lomautuspäiväraha).

16 a §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suh- teutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jäl- keen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin

vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä 24 §:ssä tarkoitetuilla lapsikorotuksilla, ei kuitenkaan suurempana kuin mitä henkilön päiväraha muutoin olisi. Mitä 24 §:ssä muutoin sääde- tään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivära- haa lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määräaikaa.

Lomautuspäivärahan määräämistä varten lo- mauttava työnantaja on velvollinen antamaan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskas- salle tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994 ja on voimassa vuoden 1994 loppuun.

Lakia sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

2.

Laki

lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, työnantaja on velvollinen maksamaan ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun jokaisesta alkavasta kokoaikaisesta lomautuksesta yhden kerran lomauttamaansa työntekijää kohden. Ylimääräistä maksua on kuitenkin maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Keskimääräinen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärä saadaan jakamalla työnantajan tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien keskiansiolla. Valtion virastojen ja laitosten osalta edellä mainittuna palkkasummana käytetään vuonna 1993 maksettuja palkkoja.

2 §

Maksun tuotto käytetään työttömyyskassalain (603/84) 30 §:n 1 momentin mukaiseen työttömyysturvan rahoitukseen.

3 §

Ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu on työttömyysturvalain (602/84) 22 §:n 1 momentin mukaisen peruspäivärahan kymmenkertainen määrä.

4 §

Tapaturmavakuutuslain tarkoittama vakuutusyhtiö, jossa työnantajalla on sanotun lain mukainen lakisääteinen tapaturmavakuutus, perii työnantajalta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun työnantajan ilmoituksen perusteella samassa yhteydessä ja samoin oikeuksin kuin työttömyyskassalain 33 §:n mukaiset työttömyysvakuutusmaksut. Muilta työnantajilta maksun perii valtiokonttori noudattaen sovel-

tuvin osin, mitä edellä vakuutusyhtiöstä säädetään.

5 §

Lomauttava työnantaja on velvollinen ilmoittamaan 1 §:ssä tarkoitetuista lomautuksista asianomaiselle vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun määräämistä varten tarpeelliset tiedot.

Lomautusajalta työttömyysturvalain mukaisista työttömyyspäivärahaa maksaneen työttömyyskassan ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston on ilmoitettava vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun perimistä varten tarpeelliset tiedot.

6 §

Maksut tilitetään työttömyyskassalain 29 §:ssä tarkoitetulle työttömyyskassojen keskuskassalle. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavakuutusjärjestelmälle ja valtiokonttorille aiheutuneet kustannukset korvataan maksun tuotosta.

7 §

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysvakuutusmaksusta työttömyyskassalaissa säädetään.

8 §

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994 ja on voimassa vuoden 1994 loppuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovelletaan, jos lomautus on alkanut lain voimassa ollessa.

3.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annettun työttömyys turvalain (602/84) 20 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 § 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87) ja 21 § muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (1365/90 ja 1651/92), *muutetaan* 17—19 §,

sellaisina kuin niistä ovat, 18 § osittain muutetuna mainitulla 27 päivänä helmikuuta 1987 annetulla lailla ja 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89) ja 19 § osittain muutettuna viimeeksi mainitulla lailla ja mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla, sekä *lisätään* 23 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

5 luku

Sovitelu työttömyyspäiväraha

17 §

Oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan

Soviteltuun työttömyyspäivärahaan on oikeus tämän lain 1 ja 2 §:ssä sekä 2—6 luvussa säädetyin edellytyksin henkilöllä,

1) jonka työaikaa on lyhennetty lomautuksen johdosta;

2) jonka työsuhde on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi;

3) joka on valtion virkamieslain (755/86) mukaisesti siirretty osa-aikaiseen virkaan;

4) joka on työttömänä vastaanottanut osa-aikatyön;

5) joka on työttömänä vastaanottanut vähemmän kuin kuukauden kestävänsä kokoaikatyön;

6) joka työttömänä ollessaan on aloittanut muun kuin 5 §:n 5 momentissa tarkoitetun yritystoiminnan sekä

7) joka päätoimesta työttömäksi jäätyään jatkaa hänellä päätyön ohella ollutta sivutyötä tai jolla on tuloa ennen

työttömyyttä alkaneesta yritystoiminnasta (*sivutyö*).

Henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan, jos hänen työaikansa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa viikon tarkastelujakson aikana ja 1 momentin 2—5 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa kuukauden tarkastelujakson aikana ylittää neljä viidesosaa alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

18 §

Sovittelun työttömyyspäivärahan suuruus

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan

siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun tulon siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa, voivat kuukaudessa (*tarkastelujakso*) yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu tulo tarkastelujakson aikana yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäiväraha.

Päivärahaa määrättäessä tarkastelujaksona käytetään kuukautta. Tarkastelujakso alkaa 17 §:n 1 momentin 1—7 kohdissa tarkoitetusta muutoksesta.

Työtuloksi katsotaan palkkatulo veronalaisine luontoisetuineen ja yritystoiminnan osalta myös verotuksessa todettu työtuloksi katsottu osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta. Tuloksi voidaan kuitenkin vahvistaa työttömyyspäivärahan maksamisajankohdan tilannetta vastaava arvioitu tai muutoin todettavissa oleva markkamäärä.

19 §

Sovittelun päivärahan kesto

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan enintään 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruinen määrä ja vähintään 18 kuukaudelta. Soviteltua päivärahaa ei kuitenkaan makseta pidemmältä kuin 24 kuukauden ajalta, vaikka 150 päivän enimmäismäärä ei olisikaan täyttynyt.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enim-

määsmääriin ei kuitenkaan lueta soviteltua päivärahaa, joka määräytyy 17 § 1 momentin 7 kohdan mukaisesti.

Laskettaessa 26 §:n mukaisia enimmäisaikoja otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi lukuun ottamatta soviteltua päivärahaa, joka määräytyy 17 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti.

Jos henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuuden kuukauden ajan työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, työttömyyspäivien sekä 18 ja 24 kuukauden laskentajaksot aloitetaan alusta.

Henkilö voi sen jälkeen, kun 1 momentissa tarkoitettu työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on tullut täyteen, päivärahaoikeuttaan menettämättä irtisanoutua työstään.

23 §

Ansioon suhteutetun päivärahan suuruus

Jos henkilöllä on ollut sivutyö, siitä saatua palkkaa tai muuta tuloa ei oteta huomioon ansioon suhteutetun päivärahan suuruutta määriteltäessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994.

Lakia sovelletaan, jos oikeus soviteltuun päivärahaan alkaa lain tultua voimaan. Lain 19 §:n 2 momenttia sovelletaan niihin päivärahoihin, jotka on maksettu lain voimassa ollessa.

4.

Laki**työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:än muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 15 §:n 3 momentti ja 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 §:n 1 momentti 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), seuraavasti:

15 §

Oikeus koulutukseen

Opiskelijalla on oikeus ansiotukeen, jos hän on työttömyysturvalain 16 §:n mukaan oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan. Ansiotuen ansio-osaan saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

1) opiskelija on työtön tai kokonaan lomautettu

2) opiskelija on työttömyysturvalain 17 §:ssä tarkoitettu henkilö; tai

3) hän on työttömyysuhan alainen

18 §

Vähennetty koulutustuki

Opiskelijan koulutusaikana saama lakisääteen etuus, palkka ja muu työtulo otetaan koulutustukea maksettaessa huomioon siten, kuin työttömyysturvalain 18 §:ssä sovitellusta työttömyyspäivärahasta säädetään. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon niitä sosiaalietuuksia, joita työttömyysturvalain 27 §:n mukaan ei vähennetä työttömyyspäivärahasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-

kuuta 1994. Lakia sovelletaan jos oikeus vähennettyyn koulutustukeen alkaa lain tultua voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 2 §:n 2 momentti, sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan joko peruspäivärahana (perusturva) tai ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva).

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

16 a §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisättyä 24 §:ssä tarkoitetuilla lapsikorotuksilla, ei kuitenkaan suurempana kuin mitä henkilön päiväraha muutoin olisi. Mitä 24 §:ssä muutoin säädetään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määräaika.

Lomautuspäivärahan määräämistä varten lomauttava työnantaja on velvollinen antamaan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskasalle tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994 ja on voimassa vuoden 1994 loppuun.

Lakia sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

3.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 20 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 § 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (226/87) ja 21 § muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (1365/90 ja 1651/92), *muutetaan* 17—19 §,

sellaisina kuin niistä ovat, 18 § osittain muutetuna mainitulla 27 päivänä helmikuuta 1987 annetulla lailla ja 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89) ja 19 § osittain muutettuna viimeeksi mainitulla lailla ja mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla, sekä

lisätään 23 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

Lyhennetty työaika sekä osa-aika- ja sivutyö

17 §

Lyhennetty työviikko

Työntekijällä, jonka työaika on lyhennetty työsopimuslain (320/70) mukaisesta syystä työnantajan suorittaman lomautuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä viikossa ja palkkaa vähennetty vastaavasti, on oikeus työttömyyspäivärahaan näiltä työttömyyspäiviltä tämän lain 1 ja 2 §:ssä sekä 2—6 luvussa säädetyin edellytyksin.

5 luku

Soviteltu työttömyyspäiväraha

17 §

Oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan

Soviteltuun työttömyyspäivärahaan on oikeus tämän lain 1 ja 2 §:ssä sekä 2—6 luvussa säädetyin edellytyksin henkilöllä,

1) jonka työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta;

2) jonka työsuhte on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi;

3) joka on valtion virkamieslain (755/86) mukaisesti siirretty osa-aikaiseen virkaan;

4) joka on työttömänä vastaanottanut osa-aikatyön;

5) joka on työttömänä vastaanottanut vähemmän kuin kuukauden kestävän kokoajatyön;

6) joka työttömänä ollessaan on aloittanut muun kuin 5 §:n 5 momentissa tarkoitetun yritystoiminnan sekä

7) joka päätoimesta työttömäksi jäätyään jatkaa hänellä päätyön ohella ollutta sivutyötä tai jolla on tuloa ennen

työttömyyttä alkaneesta yritystoiminnasta (sivutyö).

Henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan, jos hänen työaikansa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa viikon tarkastelujakson aikana ja 1 momentin 2—5 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa kuukauden tarkastelujakson aikana ylittää neljä viidesosaa alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Lyhennetty työpäivä

Jos kokoaikatyötä tehneen työntekijän työajan lyhennys toteutetaan 17 §:ssä tarkoitetusta syystä lyhentämällä päivittäistä työaika ja vähentämällä palkkaa vastaavasti, on hänellä oikeus työttömyyspäivärahaan tämän lain mukaisesti työajan lyhennystä vastaavilta täysiltä työttömyyspäiviltä edellyttäen, että keskimääräinen työaika viikossa lyhentyy vähintään viidenneksellä ja henkilö on ollut yhdenjaksoisesti kokoaikaisessa työsuhteessa samaan työnantajaan vähintään edelliset 12 kuukautta.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan tämän pykälän mukaan lomautuskertaa kohti enintään 150 täyttä työttömyyspäivää vastaavalta ajalta, kuitenkin vähintään 18 kuukauden ajan.

Kun henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, katsotaan sen jälkeen 1 momentin mukaisesti toteutettu työajan lyhentäminen uudeksi lomautuskerraksi. Jos henkilön työaika lyhennetään uudelleen 1 momentin mukaisesti kuuden kuukauden kuluessa edellisestä työajan lyhennyksestä, katsotaan se samaksi työajan lyhentämiseksi 2 momenttia sovellettaessa.

19 §

Osa-aikatyön vastaanottaminen

Kun työtön henkilö ottaa vastaan osa-aikatyötä tai kun työntekijän työsuhte on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi, hänellä on oikeus soviteltuun työttömyyspäivärahaan siten, että päiväraha ja 75 prosenttia osa-aikatyöstä saadun palkan siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Soviteltua päivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos työaika ylittää neljä viidesosaa alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Saviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan enintään 150 täydytyöttömyyspäivärahan suu-

18 §

Sovitellun työttömyyspäivärahan suuruus

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun tulon siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa, voivat kuukaudessa (tarkastelujakso) yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu tulo tarkastelujakson aikana yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahana.

Päivärahaa määrättäessä tarkastelujaksona käytetään kuukautta. Tarkastelujakso alkaa 17 §:n 1 momentin 1—7 kohdissa tarkoitetusta muutoksesta.

Työtuloksi katsotaan palkkatulo veronalaisine luontoisetuineen ja yritystoiminnan osalta myös verotuksessa todettu työtuloksi katsottu osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta. Tuloksi voidaan kuitenkin vahvistaa työttömyyspäivärahan maksamisajankohdan tilannetta vastaava arvioitu tai muutoin todettavissa oleva markkamäärä.

19 §

Sovitellun päivärahan kesto

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan enintään 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruisen määrän ja vähintään 18 kuukaudelta. Soviteltua päivärahaa ei kuitenkaan makseta pidemmältä kuin 24 kuukauden ajalta, vaikka 150 päivän enimmäismäärä ei olisikaan täyttynyt.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan lueta soviteltua päivärahaa, joka määräytyy 17 § 1 momentin 7 kohdan mukaisesti.

Laskettaessa 26 §:n mukaisia enimmäisaikoja otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana mak-

Voimassa oleva laki

ruinen määrä, kuitenkin vähintään 18 kuukauden ajan.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu henkilö työskentelee yhdenjaksoisesti vähintään kuuden kuukauden ajan työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, työttömyyspäivien ja 18 kuukauden laskentajakso aloitetaan alusta henkilön otettua työttömäksi jouduttuaan uudelleen vastaan osa-aikatyötä.

Tässä pykälässä tarkoitettu henkilö voi sen jälkeen, kun 3 momentissa tarkoitettu työttömyyspäivärahojen enimmäismäärä on tullut täyteen, päivärahaoikeuttaan menettämättä irtisanoutua osa-aikatyöstään.

20 §

Lyhennettyä työaikaa ja osa-aikatyötä tekevän ansioon suhteutetun päivärahan enimmäissuuruus

Ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa 17—19 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu palkka yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada perusturvana.

21 §

Sivutyö

Jos henkilö on joutunut työttömäksi päätösmestään ja hänellä on ollut sen ohella sivutyö, ei tästä saatua palkkaa tai muuta työtuloa oteta huomioon ansioon suhteutetun päivärahan suuruutta määriteltäessä.

Työttömyyspäivärahaa maksettaessa otetaan sivutyöstä saatu palkka ja muu työtulo huomioon siten, että päiväraha ja 75 prosenttia palkka- tai muun työtulon siitä osasta, joka ylittää 700 markkaa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta perusturvassa henkilön täysimääräisen peruspäivärahan määrään tai ansioturvassa määrään, joka hänelle ansioon suhteutettuna päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä verotuksessa todettu työtuloksi katsottu osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka

Ehdotus

settu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi lukuun ottamatta soviteltua päivärahaa, joka määrättyy 17 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti.

Jos henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuuden kuukauden ajan työssä, jossa työaika on alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen, työttömyyspäivien sekä 18 ja 24 kuukauden laskentajaksot aloitetaan alusta.

Henkilö voi sen jälkeen, kun 1 momentissa tarkoitettu työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on tullut täyteen, päivärahaoikeuttaan menettämättä irtisanoutua työstään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta. Työtuloksi voidaan kuitenkin vahvistaa työttömyyspäivärahan maksamisajankohdan tilannetta vastaava arvioitu tai muutoin todettavissa oleva markkamäärä.

23 §

Ansioon suhteutetun päivärahan suuruus

Jos henkilöllä on ollut sivutyö, siitä saatua palkkaa tai muuta tuloa ei oteta huomioon ansioon suhteutetun päivärahan suuruutta määriteltäessä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1994.*

Lakia sovelletaan, jos oikeus soviteltuun päivärahaan alkaa lain tultua voimaan. Lain 19 §:n 2 momenttia sovelletaan niihin päivärahoihin, jotka on maksettu lain voimassa ollessa.

4.

Laki**työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:än muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 15 §:n 3 momentti ja 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 §:n 1 momentti 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Oikeus koulutukseen

Opiskelijalla on oikeus ansiotukeen, jos hän on työttömyysturvalain 16 §:n mukaan oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan. Ansiotuen ansio-osaan saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) opiskelija on työtön tai kokonaan lomautettu
- 2) hänen työaikaansa on lyhennetty työttömyysturvalain 17 ja 18 §:ssä tarkoitettua tavalla taikkatyösopimuslain 39 a §:n mukaisesti;
- 3) hän tekee työttömyysturvalain 19 §:n mukaista osa-aikatyötä tai 21 §:n mukaista sivutyötä; tai
- 4) hän on työttömyysuhan alainen.

18 §

Vähennetty koulutustuki

Opiskelijan koulutusaikana saama lakisääteinen etuus, palkka ja muu työtulo otetaan koulutustukea maksettaessa huomioon siten kuin työttömyysturvalain 21 §:n 2 ja 3 momentissa sivutyöstä säädetään. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon niitä sosiaalietuuksia, joita työttömyysturvalain 27 §:n mukaan ei vähennetä työttömyyspäivärahasta.

Opiskelijalla on oikeus ansiotukeen, jos hän on työttömyysturvalain 16 §:n mukaan oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan. Ansiotuen ansio-osaan saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) opiskelija on työtön tai kokonaan lomautettu
- 2) opiskelija on työttömyysturvalain 17 §:ssä tarkoitettu henkilö; tai
- 3) hän on työttömyysuhan alainen

18 §

Vähennetty koulutustuki

Opiskelijan koulutusaikana saama lakisääteinen etuus, palkka ja muu työtulo otetaan koulutustukea maksettaessa huomioon siten kuin työttömyysturvalain 18 §:ssä *sovitellusta työttömyyspäivärahasta* säädetään. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon niitä sosiaalietuuksia, joita työttömyysturvalain 27 §:n mukaan ei vähennetä työttömyyspäivärahasta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lakia sovelletaan jos oikeus vähennettyyn koulutustukeen alkaa lain tultua voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.